

Textiles ismeretfelújító és továbbképzés

Kutasi Csaba

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület 2019. március 21-én „Szálanyag-, kelme- és kikészítési ismeretek – az import beszerzésekre is tekintettel” címmel egynapos ismeretfelújító és továbbképző rendezvényt rendezett. A képzésen több mint húsz fő vett részt a legkülönbözőbb területekről. Az interaktív, vetített prezentációs ismertetőket Kutasi Csaba tartotta, számos szemléltetőeszköz alkalmazásával.

Az első témakört a „Hagyományos és újszerű szálanyagok ill. fonalak, mérhető minőségjellemzőik, javasolt előírások” képezték.

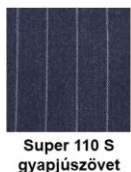
Bevezetőként a szálak és fonalak megjelenési formáit mutatta be az előadó. A szálanyagok mérhető minőségjellemzőin (hossz, lineáris sűrűség, fajlagos szaktóerő, nyúlás, fajlagos sűrűség, szabványos nedvességfelvétel stb.) kívül szó esett a hagyományos és újszerű természetes és mesterséges eredetű szálanyagok főbb fizikai és vegyi tulajdonságairól, a jellegzetes felhasználási területeikről (1. ábra). A gyapjú esetében az egyedi, ún. S-szám elterjedtségéről is szó esett (2. ábra). A wellness szálanyagok, különlegesebb rugalmas mesterséges szálak – elasztodién, elasztomultiészter (pl. T 400 Lycra) stb. – (3. ábra) kerültek az érdeklődés középpontjába.

Szálak, fonalak főbb megjelenési formái

1. ábra

Super... S-szám	szál átmérő mikrométerben
80	19.75
90	19.25
100	18.75
110	18.25
120	17.75
130	17.25
140	16.75
150	16.25
160	15.75
170	15.25
180	14.75
190	14.25
200	13.75
210	13.25
220	12.75
230	12.25
240	11.75
250	11.25

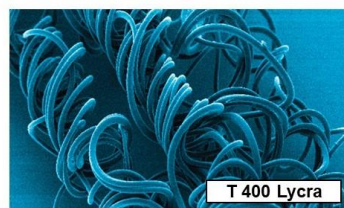

Super 110 S
gyapjúszövet

Gyapjúsálak „S” finomsági számozása

2. ábra

T 400 Lycra

- legalább 66 %-ban észter-csoportokat tartalmazó bikomponens szál,
- politrimetilén-tereftalát (PTT)- és polietilén-tereftalát (PET) poliészter

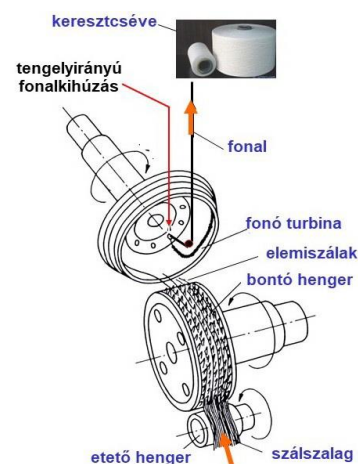
Újabb nagy rugalmas nyúlású mesterséges szál

3. ábra

A különböző fonalgártási technológiákkal (pl. gyűrűs-, OE-végfonás) előállított fonalak késztermék minőségre gyakorolt hatását szemléltetések útján is ismerhetjük meg a résztvevők (4. ábra).

A pamutfonalak lineáris sűrűségének meghatározásánál az angol finomsági szám (Ne) ismerete a tengertüli import miatt lényeges. A burkolt fonalak (pl. elasztán magfonal színezhető szálanyagokkal körbeburkolva) (5. ábra), cérnagyártási, terjedelmesítési (6. ábra) technológiák megismerése segítette az egyes termékek számára optimális anyagok kiválasztását. A távolkeleti beszerzésekhez a különböző idegen kifejezések, mértékegységek értelmezése vált fontossá.

Az előadás második fejezete a „Nyers- és késztermék, mérhető minőségjellemzők, javasolt előírások” tárgykörében hangzott el. A szövött méterárak újrendszer

Az OE fonógép elvi működése

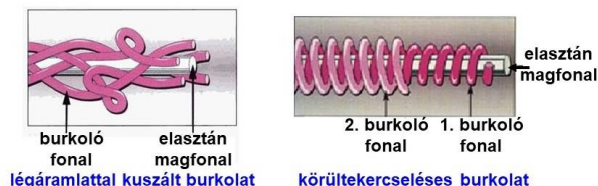
4. ábra

burkoltan elasztán fonal a kelmesterkezetben

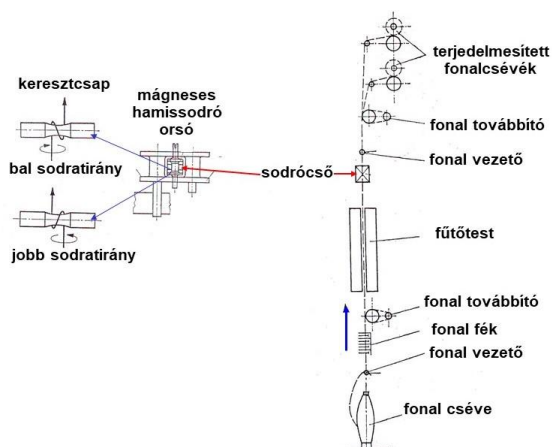
burkoltan
elasztán

példák a burkolt elasztán fonalakra

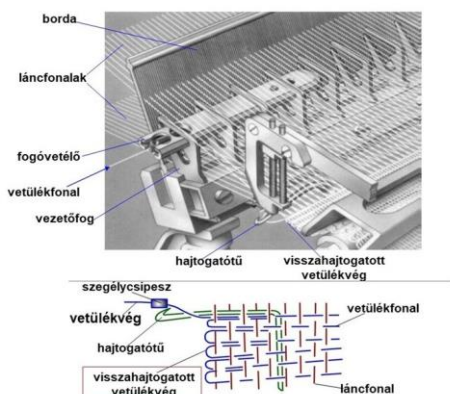
Az elasztán fonalak felhasználása

5. ábra

A hamissodrós terjedelmesítő berendezés felépítése

6. ábra

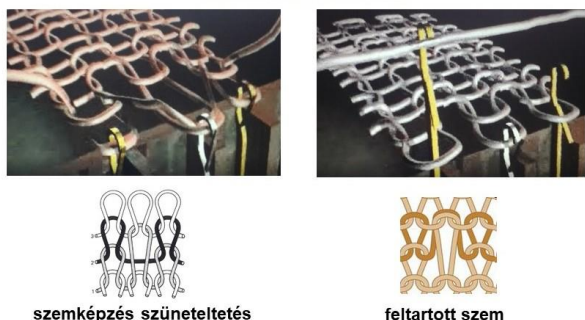
Visszahajtogatott zártsegély kialakítása a fogóvetélős gépen

7. ábra

szövőgépeken történő előállítás került a középpontba, különös tekintettel az egyedi szegélyképzési módokra és ezek termékminőséget befolyásoló hatására (7. ábra). Az előadó ismertette a jellegzetes több fonalrendszerű szöveteket (bársonyok, plüssök, frottírok). Röviden a kötéstani alapfogalmak, alapkötések is szóba kerültek. A kötéssel készült kelmék vetülék- és láncrendszerű változatainak alapkötéseit és ezek jellegzetességeit kellő illusztrálással tanulmányozhatták a részt vevők. A kanalas tűvel történő szemképzések (pl. feltartott szem, szemképzés-szüneteltetés) animációi tettek érdekessé a bemutatást (8. ábra). A nemszőtt kelmék előállítása, felhasználási területei is az ismertető részét képezték.

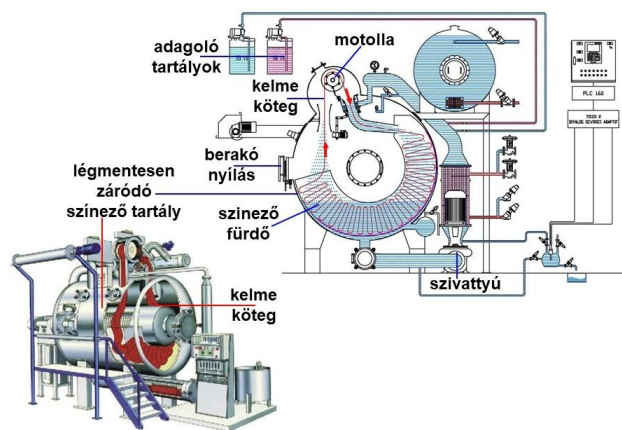
A szövetek és kötött kelmék részletesen ismertett fontosabb műszaki paraméterei a beszerzések során, a megrendelések mellékleteinél egyaránt fontosak. A

részletek az animációból

Vetülékrendszerű szemképzésekre példa, kanalas tűvel

8. ábra

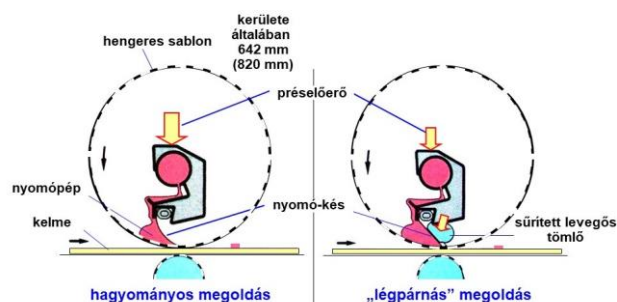
JET rendszerű köteg színező berendezés

9. ábra

távolkeleti szövetszállítóknál egyedi jelölések szerepelnek, pl. 20×20 ill. 61×56, ahol a 20×20 a lánc- és vetülékfonal finomságát jelöli angol finomságiszám-rendszerben (Ne) (itt ez Ne=20, vagyis Nm 34 ill. 29,5 tex finomságú lánc- és ugyanilyen finomságú vetülékfonalat jelent), a 61×56 jelölés pedig a fonalsűrűsége utal 1 hüvelykre (25,4 mm) vonatkoztatva (kb. 240/10 cm láncfonal- ill. 220/10 cm vetüléksűrűségnek felel meg). Külön kiemelés kapott a szövetek különböző vetülékdeformációja (ferde, ívelt és kombinált) és mértékük meghatározása, valamint az egyszínoldalas vetülékrendszerű kötött kelmék elcsavarodási hajlama és az elcsavarodási szög megállapítása. Ezek megtört mértékeire is útmutatás hangzott el. A szövött és kötött kelmék jellegzetes külső képi helyi hibáiról, ezek végenként megengedett fajlagos számáról is szó esett.

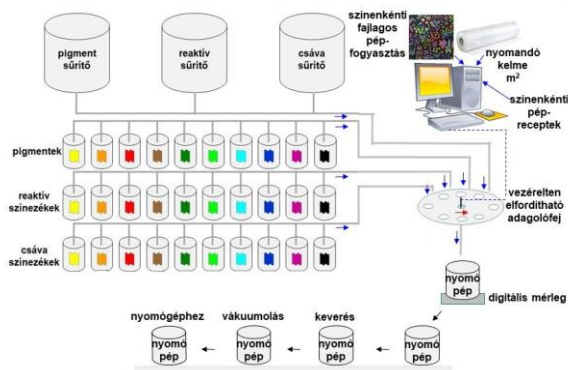
A képzés a „Textilkikészítési ismeretek, a műveletek hatása a minőségre, mérhető minőségjellemzők, javasolt előírások” témakörrel fejeződött be. A különböző előkészítő-fehérítő műveletek ismertetése, minőségre gyakorolt hatása a pamut- és pamuttipusú, gyapjú- és gyapjútipusú kelmékre egyaránt kiterjedt. A színezés témakörében szintani alapfogalmak, a színmérés és műszeres receptszámítás érintése mellett a különböző készütségi fokú textilanyagok (laza, fésűtszalag, fonal, kelme, darabáru) színezőberendezéseit is vázlatosan bemutatta az előadó (9. ábra). A színezési művelet hibalehetőségei, a különböző szintartóssági követelmények (mosással-, izzadsággal-, dörzsöléssel-, vegytisztítással- és fénnel stb. szemben) termékrendelés szerinti fokozatainak kikötése a megrendelések során nagyon lényeges.

A textilnyomással (főleg a rotációs filmnyomás; automata textilkönyha, 10. ill. 11. ábra), digitális nyomtatással, transzferálással és lézertechnikával történő

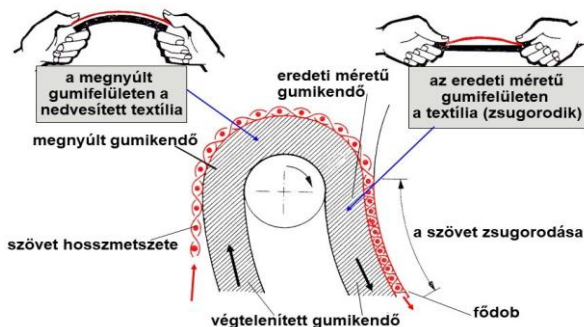
A különböző késterhelő megoldások a rotációs filmnyomásnál

10. ábra

A nyomóipari automata festékkonyha elvi felépítése

11. ábra

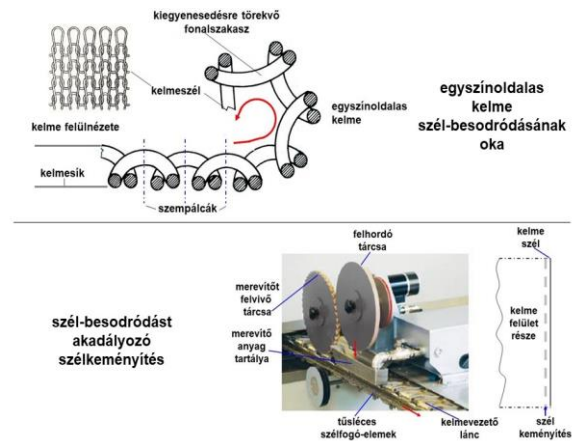

A mechanikai zsugorítás (sanforizálás) lényege

12. ábra

mintázás lehetőségeinek bemutatása iránt fokozott volt az érdeklődés.

A végkikészítések témakörében a textiliák optimális feldolgozásának és könnyű kezelhetőségének eljárásai (gyűrődésfeloldódó képesség, méretállandóság, speciális

A szél-besodródási hajlam és megakadályozása a kikészítésnél

13. ábra

hatásokkal szembeni ellenállás stb.), az elvárt követelmények értékei kerültek szóba. A szövetek mechanikai méretállandósítása (szanforizálás), a csőkermék zsugorítása (kompaktorzás) iránt a számos kedvezőtlen tapasztalat miatt volt fokozott érdeklődés (12. ábra). Természetesen egyéb kikészítő műveletek (bolyhozás, hamis kreppelés, kalanderezés stb.) rövid ismertetése sem maradt el.

A szövetkikészítésre alkalmas gépek nagy része nem használható fel közvetlenül – különösen vetülékrendszerű – kötött kelmék kikészítésre. A szükséges kiegészítő egységekről, erre a célra rendszeresített célberendezésekről is szólt az ismertető (13. ábra).

A rendezvény résztvevői megkapták a teljes anyag elérhetőségét, amiben függelékként a különböző szálanyagokra alkalmas színezési eljárások és a textilnyomásmánál előforduló hibák is megismerhetők.